

XXI.

Povl Helgesens „danske Rim“ om Christian II.

I Hvitfeldts Krønike siges (Folioudg. S. 1137) om Christian II: »Hand bleff forarsaget at slaa Klippinge, som icke vaare bedre end Kaaber, oc fick deraff Naffn, at mand kaldet hannem Kong Klipping, som de danske Rim udviser, Lector Paulus Elias gjorde, som endnu vancke iblant os«. Spørgsmaalet er, om disse Rim endnu findes? Flere nyere

Forfattere udtale sig tvivlende derom. I Dr. Heises kortfattede Fremstilling af Povl Helgesens Levned i Dansk biogr. Lex. VII, 295 hedder det: »Mulig er han (P. H.) Forfatter af en Smædevise mod »Kong Klipping« og har haft Del i de paa Dansk udsprede Proklamationer« (mod Chr. II). Hvad nu de sidste angaar, da mener jeg, at man kan udtale sig med større Sikkerhed derom, naar man ser hen til, at den nævnte Proklamation, hvad allerede Hvitfeldt (S. 1231) har gjort opmærksom paa i en Randnote til sin Udgave af »Bispernis Udskriffelse oc Forantvording«, omtrent ordret findes »udi det Breff, som er skreffvet imod Hans Mickelsøn, Borgemester udi Malmø, som Broder Paulus Eliæ effter Bispernis Befalning lod udgaa oc trycke til Rostock Aar 1526.« I det nævnte Skrift (Sechers Udg. S. 111 ff.) gjør P. H. Proklamationens Ord til sine paa en Maade, der formentlig tyder paa, at han har forfattet den. — Hvad angaar de »danske Rim« om »Kong Klipping«, da forekommer det mig utvivlsomt, at derved hentydes til den i Suhms Nye Samlinger IV, 3—4, S. 34 ff. aftrykte »Kong Christian den Ildens Historie, som Tillæg til den danske Rimkrønike«, hvori Forfatteren lader Kongen skildre sig selv som Bondeplager bl. a. i følgende Udtryk:

Jeg sparde ey Bunde i Kiortel graa,
 Ey Stodder eller Kierling, som sad i Vraa,
 Jeg actet mig saa i Danmarck at vende,
 At det skulde spørges til Verdsens Ende,
 Jeg loed oc slaa en skendelig Mynt,
 Som aldrig var før i Danmarck begynt,
 Jeg kaldedes Kong Klippinge i samme stund,
 For jeg fand først paa den falske fund (osv.).

At Smædedigtet, der helt igjennem bruger Sprogets stærkeste Ord for at nedsætte Kongen, maa være skrevet kort efter hans Flugt — altsaa vel omtrent samtidig med Proklamationen — synes at fremgaa af Stroferne:

Nu er jeg rømt af Danmarck ud,
Fordi jeg agtet huercken Menniske eller Gud.

Der kan næppe lægges nogen Vægt paa, at Engelstoft, der omtaler Hvitfeldts Udsagn¹⁾, ikke synes at have lagt Mærke til den her citerede Smædevise. Men Professor Paludan, der ikke blot har kjendt den, men ogsaa de tilsvarende Rim i de af Klemming udgivne svenske Rimkrøniker (III, 313 ff.), har udtalt sig for, at de svenske Rim ere Grundskriftet, og de danske en Efterligning eller Oversættelse²⁾. Heri kan jeg dog ikke være enig med denne kyndige Literaturhistoriker. Pladsen her tillader mig ikke at udtale mig udførlig. Men jeg skal kun henvise til, at de danske Rim i højere Grad end de svenske synes at bære Originalitetens Præg, og navnlig, hvad jeg andensteds har paavist³⁾, at Povl Helgesen var saare fortrolig med den i Smædedigtet efterlignede danske Rimkrønike, som han for en Del har lagt til Grund for sin lille latinske Danmarks-historie. Jeg mener derfor, at om vi end ikke med Hvitfeldt kunne sige, at P. H.s danske Rim »endnu vanke om iblandt os«, saa ere de dog bevarede og vise, at P. H. ikke blot i Prosa, men ogsaa i Rim, kunde udtrykke sin opsamlende Harme saaledes, at han derved stadfæster det gamle Ord: *indignatio facit versus*. H. F. R.

¹⁾ Nyt hist. Tidsskrift II, 65 Not. 4.

²⁾ Danmarks Litteratur mell. Reformationen og Holberg, S. 39. 47.

³⁾ Hist. Kildeskrifter. 2. R. II, 426 f.
